

Udskriftsdato: 15. december 2025

2011/1 LSF 55 (Gældende)

**Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om
erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og færdselsloven
(Forhøjelse af den kriminelle lavalder)**

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., j.nr. 2011-731-0012

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser og færdselsloven

(Forhøjelse af den kriminelle lavalder)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1062 af 17. november 2011, foretages følgende ændring:

1. I § 15 og i § 81, nr. 10, ændres »under 14 år« til: »under 15 år«.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1063 af 17. november 2011, foretages følgende ændringer:

1. I § 752, stk. 2, 2. pkt., ændres »under 14 år« til: »under 15 år«.

2. Overskriften til *kapitel 75 b* affattes således:

»Indgreb over for personer under 15 år«

3. I § 821 a, stk. 1, to steder i § 821 b, stk. 1, i § 821 b, stk. 2, § 821 c, § 821 d, stk. 1, § 821 e, stk. 1, § 821 f, stk. 1 og 2, og i § 821 g ændres »under 14 år« til: »under 15 år«.

§ 3

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, som ændret ved § 12 i lov nr. 516 af 7. juni 2006, § 3 i lov nr. 711 af 25. juni 2010 og § 2 i lov nr. 412 af 9. maj 2011, foretages følgende ændring:

1. I § 6, nr. 2, ændres »under 14 år« til: »under 15 år«.

§ 4

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1320 af 28. november 2010, som ændret bl.a. ved § 1 i lov nr. 184 af 8. marts 2011 og senest ved § 1 i lov nr. 479 af 23. maj 2011, foretages følgende ændring:

1. I § 118, stk. 4 og 5, ændres »jf. stk. 3« til: »jf. stk. 2«.

§ 5

I lov nr. 184 af 8. marts 2011 om ændring af færdselsloven (Bødeforhøjelser, obligatorisk konfiskation af køretøjer ved kørsel uden førerret, skærpelse af sanktionerne for kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer m.v.) foretages følgende ændring:

1. § 1, nr. 2, ophæves.

§ 6

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

Stk. 2. Hvor det ved straffens fastsættelse skal indgå som en skærpende omstændighed, at gerningsmanden tidligere er straffet af betydning for sagen, kommer afgørelser, der er truffet i forhold til personer for handlinger foretaget inden de pågældende var fyldt 15 år, ikke i betragtning.

§ 7

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lovens § 3 kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. **Indledning**
2. **Gældende ret**
3. **Lovforslagets udformning**
4. **Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige**
5. **Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.**
6. **Administrative konsekvenser for borgerne**
7. **Miljømæssige konsekvenser**
8. **Forholdet til EU-retten**
9. **Hørte myndigheder og organisationer mv.**
10. **Sammenfattende skema**

1. Indledning

1.1. Som anført i regeringsgrundlaget fra oktober 2011, »Et Danmark, der står sammen«, ønsker regeringen at hæve den kriminelle lavalder fra 14 til 15 år. Det skyldes, at en person efter regeringens opfattelse kun bør kunne pålægges strafansvar fra den alder, hvor vedkommende i almindelighed kan antages at have opnået den fornødne modenhed til, at det er forsvarligt at anvende strafferetlige sanktioner.

Den nedsættelse af den kriminelle lavalder, som den daværende regering gennemførte i 2010, skete uden tilstrækkelige holdepunkter for at antage, at kriminalitet kan forebygges og bekæmpes effektivt ved at behandle børn som kriminelle voksne.

Regeringen finder på den baggrund, at den kriminelle lavalder bør føres tilbage til 15 år og dermed til den retstilstand, der har været gældende i mange år.

Med lovforslaget gøres således op med den nedsættelse af den kriminelle lavalder, som blev gennemført med lov nr. 711 af 25. juni 2010 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (Ungdomskriminalitet).

1.2. Regeringen vil samtidig sikre en forstærket indsats mod ungdomskriminalitet. Som anført i regeringsgrundlaget har unge kriminelle ofte det til fælles, at de er vokset op i udsatte familier med massive sociale problemer. Indsatsen over for unge kriminelle under 18 år skal derfor forstærkes og basere sig på en ny tilgang til ungdomskriminalitet.

Regeringen ønsker i den forbindelse bl.a., at der gribes tidligt ind over for børn under 18 år, som endnu ikke har lavet så alvorlig kriminalitet, at serviceloven eller det almindelige retssystem behøver at blive brugt – men dog så alvorligt, at der er et åbenlyst behov for sociale programmer og sanktioner med henblik på adfærdsændringer. For regeringen er det derfor vigtigt, at der udvikles nye sociale programmer for at forhindre, at unge under 18 år havner i kriminalitet.

Regeringen vil i den kommende tid overveje og tage stilling til, hvilke nærmere initiativer der er behov for i forhold til en mere effektiv forebyggelse og bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

2. Gældende ret

2.1. Handlinger foretagne af børn under 14 år straffes ikke, jf. straffelovens § 15 om den kriminelle lavalder.

Politiet har mulighed for at efterforske sagen, når et barn under 14 år mistænkes for at have begået en strafbar handling, bl.a. for at klarlægge omfanget af kriminaliteten, for at konstatere, om andre personer

kan mistænkes, og for at få eventuelle kosten tilbagegivet. I den forbindelse kan politiet anvende visse straffeprocessuelle indgreb over for de pågældende, jf. retsplejelovens §§ 821 a-821 g.

2.2. For unge lovovertrædere i alderen 14-17 år gælder som udgangspunkt de samme strafferetlige og straffeprocessuelle regler som for lovovertrædere på 18 år eller derover, herunder straffelovens kapitel 10 om straffens fastsættelse.

Det skal således eksempelvis også for så vidt angår unge lovovertrædere ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som skærpende omstændighed, at gerningsmanden tidligere er straffet af betydning for sagen, jf. straffelovens § 81, nr. 1.

Det fremgår dog af straffelovens § 82, nr. 1, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed skal indgå som en formildende omstændighed, at gerningsmanden ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført. Det fremgår desuden af straffelovens § 33, stk. 3, at en gerningsmand, der ikke var fyldt 18 år, da gerningen blev udført, ikke kan idømmes fængsel på livstid. Endvidere fremgår det af straffelovens § 74 a, at hvis en person, der på gerningstiden ikke var fyldt 18 år, har begået grovere personfarlig kriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, kan retten bestemme, at den pågældende skal undergive sig en struktureret, kontrolleret socialpædagogisk behandling af 2 års varighed (en såkaldt ungdomssanktion), hvis det må anses for formålstjenligt for at forebygge yderligere lovovertrædelser.

2.3. Lovgivningen indeholder herudover en række regler om myndighedernes reaktionsmuligheder over for børn og unge, der har begået kriminalitet. Det drejer sig bl.a. om følgende:

- Politiet har pligt til at underrette de sociale myndigheder i barnets eller den unges opholdskommune, når et barn eller en ung under 18 år har begået kriminalitet og skal afhøres af politiet. Kommunen bør så vidt muligt sende en repræsentant til afhøringen i alle tilfælde, og skal sende en repræsentant i visse nærmere angivne tilfælde, herunder når barnet er under 15 år, medmindre der er tale om rene bagatelsager, eller forældrene efter det oplyste selv vil være til stede.
- Kommunen skal snarest vurdere, om der er behov for at iværksætte sociale hjælpeforanstaltninger for barnet eller den unge og familien, når kommunen bliver underrettet om, at en person under 18 år ønskes afhørt af politiet. Denne vurdering skal ses i sammenhæng med § 50 i serviceloven, der forpligter kommunalbestyrelsen til at iværksætte en undersøgelse af barnets eller den unges forhold, hvis det må antages, at barnet eller den unge har behov for særlig støtte. Undersøgelsen skal resultere i en begrundet stillingtagen til, om der er grundlag for at iværksætte foranstaltninger, og handleplanen efter § 140 i serviceloven skal i givet fald angive, hvilken indsats der er nødvendig for at opnå formålet med indsatsen.
- Når et barn eller en ung under 18 år har begået voldskriminalitet eller anden alvorlig kriminalitet, er kommunalbestyrelsen forpligtet til at udarbejde en foreløbig handleplan senest 7 dage efter, at kommunen har modtaget dokumentation fra politiet om den begåede kriminalitet, jf. § 57 c, stk. 2, i serviceloven. Formålet med handleplanen er at modvirke yderligere kriminalitet og yde den nødvendige støtte til barnet eller den unge. En endelig handleplan efter § 57 c, stk. 1, i serviceloven skal udarbejdes i samarbejde med barnet eller den unge og dennes familie. Hvis en efterfølgende undersøgelse viser, at barnet eller den unge har behov for yderligere støtte, skal handleplanen justeres i overensstemmelse hermed.
- Kommunalbestyrelsen skal iværksætte de støtteforanstaltninger, der må forventes at kunne imødekomme barnets eller den unges særlige behov for støtte. Efter gældende ret er det muligt at tilbyde utilpassede børn og unge en række forebyggende foranstaltninger, jf. § 52 i serviceloven, herunder behandling af barnets eller den unges problemer, udpegning af en kontaktperson og formidling af praktiktillbud. Iværksættelse af forebyggende foranstaltninger forudsætter samtykke fra forældremyndighedsindehaveren. Der er dog mulighed for at træffe afgørelse om henholdsvis ophold i dagtilbud, fritidshjem mv. og kontaktperson uden forældremyndighedsindehaverens samtykke, når det må anses

af væsentlig betydning af hensyn til barnets særlige behov for støtte, og hvis det skønnes, at formålet vil kunne opnås uanset det manglende samtykke, jf. § 56 i serviceloven.

- Der er ligeledes mulighed for at træffe afgørelse om anbringelse uden for hjemmet, jf. lovens § 52, stk. 3, nr. 7. En sådan afgørelse forudsætter som udgangspunkt samtykke fra forældremyndighedsindehaveren (og særskilt samtykke fra den unge, der er fyldt 15 år). Dog kan kommunens børn og unge-udvalg træffe afgørelse om anbringelse uden for hjemmet uden samtykke, når der er åbenbar risiko for, at barnets eller den unges sundhed eller udvikling lider alvorlig skade, herunder som følge af barnets eller den unges kriminelle adfærd, jf. § 58, stk. 1, nr. 3, i serviceloven.
- Ved lov nr. 317 af 28. april 2009 om ændring af lov om social service er der indført regler om et såkaldt ungepålæg, hvorefter kommunalbestyrelsen skal meddele et barn eller en ung i alderen 12-17 år et ungepålæg, når barnet eller den unge har adfærdsproblemer eller udviser negativ adfærd af en sådan karakter, at der er risiko for barnets eller den unges udvikling, og hvor det vurderes, at det ikke umiddelbart er muligt at imødegå denne risiko gennem frivilligt samarbejde med barnet eller den unge og forældremyndighedsindehaveren. Afgørelsen om ungepålæg kan træffes uden forældremyndighedsindehaverens samtykke.

3. Lovforslagets udformning

3.1. Den kriminelle lavalder blev den 1. juli 2010 nedsat fra 15 til 14 år, jf. lov nr. 711 af 25. juni 2010 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (Ungdomskriminalitet).

Forud for lovændringen havde Kommissionen vedrørende ungdomskriminalitet (»Ungdomskommissionen«) i betænkning nr. 1508/2009 som led i overvejelserne om den fremtidige indsats mod ungdomskriminalitet bl.a. vurderet, om den kriminelle lavalder burde nedsættes. Et flertal i Ungdomskommissionen udtalte sig imod en nedsættelse. Flertallet fandt, at indsatsen i forhold til børn under den kriminelle lavalder i stedet burde gøres mere effektiv gennem en styrkelse af de ikke-strafferetlige reaktionsmuligheder særlig på grund af det forhold, at en sænkelse af den kriminelle lavalder kan forventes at have en negativ kriminalpræventiv effekt i forhold til målgruppen.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 162-165 og side 686-688.

3.2. Det er regeringens grundlæggende synspunkt, at en person kun bør kunne pålægges strafansvar fra den alder, hvor vedkommende i almindelighed kan antages at have opnået den fornødne modenhed til, at det er forsvarligt at anvende strafferetlige sanktioner.

Den nedsættelse af den kriminelle lavalder, som blev gennemført i 2010, skete uden tilstrækkelig saglig fundering, idet der ikke er holdepunkter for at antage, at kriminalitet kan forebygges og bekæmpes effektivt ved at behandle børn som kriminelle voksne. Regeringen finder derfor i lighed med flertallet i Ungdomskommissionen, at indsatsen over for de helt unge lovovertrædere ikke bør »retliggøres« ved at lade domstolene frem for de sociale myndigheder tage hånd om et barns eventuelle problemer.

På den baggrund foreslås det at hæve den kriminelle lavalder fra 14 til 15 år. Det foreslås, at ændringen træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

3.3. Den foreslåede ændring vil medføre, at gerningsmænd, der på gerningstidspunktet ikke var fyldt 15 år, og hvis straffesag endnu ikke er endeligt pådømt ved lovens ikrafttræden, ikke kan straffes, jf. straffelovens § 3, stk. 1. Det følger endvidere af straffelovens § 3, stk. 2, at allerede idømte, men endnu ikke fuldt ud fuldbyrdede straffe vedrørende gerningsmænd, der på gerningstidspunktet ikke var fyldt 15 år, ikke skal fuldbyrdes.

Straffelovens § 3 indebærer bl.a., at endnu ikke betalte bøder for forhold begået af en 14-årig bortfalder ved lovens ikrafttræden, ligesom personer, som ved lovens ikrafttræden afsoner en *frihedsstraf* for et sådant forhold, skal løslades.

Tilsvarende vil en idømt ungdomssanktion for forhold begået af en 14-årig skulle afbrydes.

Desuden vil *betingede domme* vedrørende forhold begået af en 14-årig ikke skulle fuldbyrdes, selv om gerningsmanden senere måtte begå ny kriminalitet i prøvetiden.

Endvidere forudsættes det, at *vilkår* fastsat i forbindelse med eksempelvis betingede domme eller tiltalefrafald i forhold til personer, som på gerningstidspunktet var under 15 år, bortfalder.

Endelig forudsættes det, at det offentliges eventuelle krav om *sagsomkostninger* og *andre retsfølger*, som må anses for at være betinget af, at en 14-årigs handling har været anset for strafbar, bortfalder. Derimod opretholdes forurettedes eventuelle *erstatningskrav* samt eventuelle *konfiskationskrav*, idet sådanne krav ikke er betingede af, at gerningsmanden er over den kriminelle lavalder, jf. også om konfiskation nedenfor under pkt. 3.4.

Anklagemyndigheden vil underrette de sociale myndigheder om unge, der således ikke længere vil skulle afsone en idømt frihedsstraf eller ikke længere vil skulle overholde fastsatte vilkår om f.eks. behandling eller foranstaltninger efter serviceloven mv., så de sociale myndigheder i tide vil kunne vurdere behovet for at iværksætte de nødvendige sociale foranstaltninger (anbringelse mv.).

Den foreslåede ændring vil ikke få betydning for straffesager mod gerningsmænd, der var 14 år på gerningstidspunktet, når straffen er endeligt fuldbyrdet før tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og bemærkningerne hertil.

3.4. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som skærpende omstændighed, at gerningsmanden tidligere er straffet af betydning for sagen, jf. straffelovens § 81, nr. 1. Det afhænger af en konkret vurdering af den tidligere og den foreliggende kriminalitet, om en tidligere straf skal tillægges betydning.

Efter straffelovens § 84, stk. 3, ophører gentagelsesvirkningen, når der, førend den nye strafbare handling er begået, er forløbet 10 år, efter at den tidligere straf er udstået, endeligt eftergivet eller bortfaldet.

Regeringen finder, at der ved den fremtidige strafudmåling skal ses bort fra eventuelle forstraffe, som gerningsmanden er idømt i tiden fra den 1. juli 2010 til det foreslåede ikrafttrædelsestidspunkt for handlinger foretaget, inden den pågældende var fyldt 15 år.

Det foreslås, at afgørelser ikke skal have gentagelsesvirkning, i det omfang de vedrører handlinger, der er foretaget inden gerningsmandens fyldte 15. år.

Forslaget angår alene spørgsmålet om idømmelse af straf i gentagelsestilfælde. Der vil ved vurderingen af, om der skal pålægges andre retsfølger end straf, f.eks. konfiskation, som hidtil (også forud for den 1. juli 2010) kunne lægges vægt på gerningsmandens tidligere adfærd, selv om gerningsmanden på det tidspunkt var under 15 år.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, og § 6, stk. 2, samt bemærkningerne hertil.

3.5. Hvis lovforslaget vedtages, vil Justitsministeriet administrativt ændre reglerne om behandling af personoplysninger i Det Centrale Kriminalregister, således at oplysninger vedrørende kriminalitet begået af personer, som på gerningstidspunktet ikke er fyldt 15 år, som udgangspunkt ikke længere vil blive registreret i Kriminalregisteret.

De afgørelser, der allerede i dag fremgår af Kriminalregisteret vedrørende kriminalitet begået af personer, som på gerningstidspunktet ikke var fyldt 15 år, vil ikke længere blive medtaget på de forskellige typer af straffeattester, herunder børneattester. Afgørelserne vil af efterforskningsmæssige årsager fortsat fremgå af Kriminalregisteret.

Der foreslås endvidere en række konsekvensændringer i lovgivningen, der henviser til den nuværende kriminelle lavalder på 14 år, herunder straffelovens § 81, nr. 10, om medvirken til kriminalitet udført af en person under 14 år, retsplejelovens § 752, stk. 2, om underretning af kommunalbestyrelsen om politiets afhøringer af personer under 14 år og kommunalbestyrelsens adgang til at overvære sådanne

afhøringer, bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 75 b om indgreb over for personer under 14 år og lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser § 6, nr. 2, om ydelse af erstatning selv om skadevolderen er under 14 år.

Der henvises til lovforslagets §§ 1-3 samt bemærkningerne hertil.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

En tilbageførelse af den kriminelle lavalder vil medføre færre sager i retsvæsenet og dermed føre til mindreudgifter for staten. Der vil i den forbindelse skulle ske reduktion af den del af bevillingsløftet, som politiet, anklagemyndigheden og domstolene fik på finansloven for 2010 vedrørende håndtering af et øget antal sager svarende til 15,5 mio. kr. i 2012-niveau. Der er taget højde herfor i forbindelse med finansloven for 2012. Der vil endvidere skulle foretages en reduktion af den merbevilling, kommunerne fik til drift af et øget antal sikrede pladser svarende til 29,7 mio. kr. i 2012-niveau.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ikke miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Lovforslaget har været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, Sø- og Handelsretten, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, Kriminalforsorgsforeningen, Dansk Fængselsforbund, HK-Landsklubben for Kriminalforsorgen, Datatilsynet, Advokatrådet, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Det Kriminalpræventive Råd, Danske Regioner, Kommunernes Landsforening, Børne- og Kulturchefforeningen, Foreningen af Socialchefer, Dansk Socialrådgiverforening, Landsforeningen af Socialpædagoger, Socialpædagogernes Landsforbund, Landsforeningen af Opholdssteder, Dansk Psykologforening, BUPL, Danmarks Lærerforening, Dansk Børne- og Ungdomspsykiatrisk Selskab, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Retspolitisk Forening, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), SSP-samrådet, Amnesty International, Red Barnet, Børnerådet, Børnesagens Fællesråd, Rådet for Etniske Minoriteter og Danske Advokater.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/ mindreudgifter	Negative konsekvenser/ merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Mindreudgifter som følge af et mindre antal sager i retsvæsenet vedrørende unge kriminelle. Mindreudgifterne udgør i alt	Ingen

	15,5 mio. kr. årligt for staten og 29,7 mio. kr. årligt for kommunerne.	
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (straffelovens § 15 og § 81, nr. 10)

Det foreslås at forhøje den kriminelle lavalder fra 14 til 15 år.

Det foreslås desuden at konsekvensændre straffelovens § 81, nr. 10, om medvirken til kriminalitet udført af en person under 14 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.1-3.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger og til lovforslagets § 6 samt bemærkningerne hertil.

Til § 2

Til nr. 1 (retsplejelovens § 752, stk. 2)

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 752, stk. 2, er en følge af forslaget om at forhøje den kriminelle lavalder, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2 og 3 (retsplejelovens kapitel 75 b)

Retsplejelovens kapitel 75 b regulerer indgreb mv. over for personer under den kriminelle lavalder, der af politiet mistænkes for kriminalitet. De pågældende kan som følge af, at de er under den kriminelle lavalder, ikke sigtes for kriminelle handlinger og er derfor ikke omfattet af retsplejelovens almindelige regler om indgreb over for sigtede og mistænkte. Retsplejelovens kapitel 75 b indeholder regler om tilbageholdelse og andre indgreb (§§ 821 a-821 c), underretning af kommunalbestyrelsen og forældremyndighedsindehaveren (§ 821 d) og advokatbeskikkelse (§§ 821 e-821 g).

De foreslåede ændringer indebærer, at de særlige regler i retsplejelovens kapitel 75 b om indgreb mv. over for børn under 14 år ændres, så de fremover kommer til at gælde børn under 15 år. Ændringen er en følge af den foreslåede forhøjelse af den kriminelle lavalder, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1 (offererstatningslovens § 6, nr. 2)

Bestemmelsen i offererstatningslovens § 6, nr. 2, fastslår, at der kan ydes erstatning efter loven til det skadelidte offer for en forbrydelse, selv om gerningsmanden ikke kan straffes, fordi den pågældende er under den kriminelle lavalder. Den foreslåede ændring er en følge af forslaget om at forhøje den kriminelle lavalder til 15 år, jf. lovforslagets § 1, nr. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1 (færdselslovens § 118, stk. 4 og 5)

De foreslåede ændringer er en konsekvens af § 1, nr. 4, i lov nr. 184 af 8. marts 2011, hvorefter færdselslovens § 118, stk. 2, ophæves med virkning fra den 1. januar 2012.

Til § 5

Til nr. 1 (færdselslovens § 80, stk. 4, § 80 b, stk. 4, og § 81, stk. 1 og 3)

Som en konsekvens af, at den kriminelle lavalder blev nedsat til 14 år ved lovændringen den 1. juli 2010, blev reglerne i færdselslovens § 80, stk. 4, 1. pkt., § 80 b, stk. 4, 2. pkt., og § 81, stk. 1 og 3, ved § 1, nr. 2, i lov nr. 184 af 8. marts 2011 om ændring af færdselsloven (Bødeforhøjelser, obligatorisk konfiskation af køretøjer ved kørsel uden førerret, skærpelse af sanktionerne for kørsel under påvirkning af bevidsthedspåvirkende stoffer m.v.) ændret, således at personer, der er fyldt 14 år, fremover selv alene bærer det strafferetlige ansvar for overholdelsen af færdselslovens regler om sikkerhedsseler, styrthjelme samt antallet af passagerer, der lovligt kan befordres. Denne ændring af færdselsloven træder først i kraft den 1. januar 2012.

Som følge af den foreslåede forhøjelse af den kriminelle lavalder, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, foreslås det, at ændringen af færdselsloven på dette punkt ophæves.

Det strafferetlige ansvar for overholdelse af de nævnte regler i færdselsloven vil således (som hidtil) fremover alene påhvile personer, der er fyldt 15 år, mens det strafferetlige ansvar i forhold til børn under 15 år påhviler føreren af køretøjet.

Til § 6

Det foreslås, at loven træder i kraft allerede dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende, jf. *stk. 1*.

Den foreslåede ændring af den kriminelle lavalder vil medføre, at gerningsmænd, der på gerningstidspunktet ikke var fyldt 15 år, og hvis straffesag endnu ikke er endeligt pådømt ved lovens ikrafttræden, ikke kan straffes, jf. straffelovens § 3, stk. 1. Det følger endvidere af straffelovens § 3, stk. 2, at allerede idømte, men endnu ikke fuldbyrdede straffe vedrørende gerningsmænd, der på gerningstidspunktet ikke var fyldt 15 år, ikke skal fuldbyrdes.

Straffelovens § 3 indebærer bl.a., at endnu ikke betalte bøder for forhold begået af en 14-årig bortfalder ved lovens ikrafttræden, ligesom personer, som ved lovens ikrafttræden afsoner en *frihedsstraf* for et sådant forhold, skal løslades.

Tilsvarende vil en idømt *ungdomssanktion* for forhold begået af en 14-årig skulle afbrydes.

Desuden vil *betingede domme* vedrørende forhold begået af en 14-årig ikke skulle fuldbyrdes, selv om gerningsmanden senere måtte begå ny kriminalitet i prøvetiden.

Endvidere forudsættes det, at *vilkår* fastsat i forbindelse med eksempelvis betingede domme eller tiltalefrafald i forhold til personer, som på gerningstidspunktet var under 15 år, bortfalder.

Endelig forudsættes det, at det offentliges eventuelle krav om *sagsomkostninger*, som endnu ikke er betalt ved lovens ikrafttræden, og *andre retsfølger*, som må anses for at være betinget af, at en 14-årigs handling har været anset for strafbar, bortfalder. Derimod opretholdes forurettedes eventuelle *erstatningskrav* samt eventuelle *konfiskationskrav*, idet sådanne krav ikke er betingede af, at gerningsmanden er over den kriminelle lavalder.

Anklagemyndigheden vil underrette de sociale myndigheder om unge, der således ikke længere vil skulle afsone en idømt frihedsstraf eller ikke længere vil skulle overholde fastsatte vilkår om f.eks. behandling eller foranstaltninger efter serviceloven mv., så de sociale myndigheder i tide vil kunne vurdere behovet for at iværksætte de nødvendige sociale foranstaltninger (anbringelse mv.).

Den foreslåede ændring vil ikke få betydning for straffesager mod gerningsmænd, der var 14 år på gerningstidspunktet, når straffen er endeligt fuldbyrdet før tidspunktet for lovens ikrafttræden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den foreslåede ændring vil desuden medføre, at ophævelsen af ændringerne i færdselslovens bestemmelser om selepligt mv., som træder i kraft den 1. januar 2012, og konsekvensrettelserne af færdselslovens § 118, stk. 4 og 5, træder i kraft dagen efter bekendtgørelse i Lovtidende.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets §§ 4 og 5 samt bemærkningerne hertil.

Stk. 2 indeholder regler om, hvorledes der skal forholdes med hensyn til gentagelsesvirkning af afgørelser vedrørende kriminalitet begået af personer, som på gerningstidspunktet var 14 år.

Det foreslås, at afgørelser ikke skal have gentagelsesvirkning, i det omfang de vedrører handlinger, der er foretaget inden gerningsmandens fyldte 15. år.

Den foreslåede bestemmelse angår alene spørgsmålet om idømmelse af straf i gentagelsestilfælde. Der vil ved vurderingen af, om der skal pålægges andre retsfølger end straf, f.eks. konfiskation, som hidtil (også forud for den 1. juli 2010) kunne lægges vægt på gerningsmandens tidligere adfærd, selv om gerningsmanden på det tidspunkt var under 15 år.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 7

Bestemmelsen vedrører lovens territoriale gyldighed.

Den foreslåede ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser kan ved kongelig anordning sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende ret

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1062 af 17. november 2011, foretages følgende ændring:

§ 15. Handlinger foretagne af børn under 14 år straffes ikke.

1. I § 15 og i § 81, nr. 10, ændres »under 14 år« til: »under 15 år«.

§ 81. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, 1)-9) (Udelades)
10) at gerningsmanden har medvirket til kriminalitet udført af et barn under 14 år,
11)-13) (Udelades)

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1063 af 17. november 2011, foretages følgende ændringer:

§ 752. Inden politiet afhører en sigtet, skal han udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig. Det skal af rapporten fremgå, at disse regler er iagttaget.

1. I § 752, stk. 2, 2. pkt., ændres »under 14 år« til: »under 15 år«.

Stk. 2. Justitsministeren fastsætter regler om, i hvilke tilfælde kommunalbestyrelsen skal underrettes om og have adgang til at overvære afhøringen af sigtede under 18 år. For mistænkte personer under 14 år gælder bestemmelsen i § 821 d.

Stk. 3-5. (Udelades)

Kapitel 75 b

Indgreb over for personer under 14 år

2. Overskriften på kapitel 75 b affattes således:

»Indgreb over for personer under 15 år«

§ 821 a. Politiet kan tilbageholde en mistænkt person under 14 år, hvis betingelserne i § 755, stk. 1, er opfyldt og tilbageholdelsens øjemed ikke kan opnås ved anvendelse af mindre indgribende foranstaltninger. § 755, stk. 2-5, samt § 758, stk. 1, og § 759 finder tilsvarende anvendelse.

3. I § 821 a, stk. 1, to steder i § 821 b, stk. 1, i § 821 b, stk. 2, § 821 c, § 821 d, stk. 1, § 821 e, stk. 1, § 821 f, stk. 1 og 2, og i § 821 g ændres »under 14 år« til: »under 15 år«.

Stk. 2-4. (Udelades)

§ 821 b. Indgreb, som efter denne lovs kapitel 71 om indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation og dataaflysning, kapitel 72 om legemsindgreb, kapitel 73 om ransagning, kapitel 74 om beslaglæggelse og edition og kapitel 75 a om andre efterforskningsskridt kan foretages mod personer, der er sigtede eller mistænkte, finder tilsvarende anvendelse over for mistænkte personer under 14 år. Dette gælder dog ikke med hensyn til optagelse af fingeraftryk og personfotografi med henblik på senere identifikation, jf. § 792 b, stk. 1. Politiet må endvidere ikke opbevare personfotografi, fingeraftryk eller andet materiale og andre oplysninger, der er tilvejebragt ved legemsindgreb, og som vedrører mistænkte personer under 14 år, med henblik på senere identifikation.

Stk. 2. Indgreb, som efter denne lovs kapitel 71 om indgreb i meddelelseshemmeligheden, observation og dataaflysning, kapitel 72 om legemsindgreb, kapitel 73 om ransagning, kapitel 74 om beslaglæggelse og edition og kapitel 75 a om andre efterforskningsskridt kan foretages mod personer, der ikke er sigtede eller mistænkte, finder tilsvarende anvendelse over for personer under 14 år.

Stk. 3. (Udelades)

§ 821 c. Ved vurderingen af, om tilbageholdelse eller andre straffeprocessuelle indgreb over for personer under 14 år ville være et uforholdsmæssigt indgreb, skal der lægges vægt på den særlige belastning, som indgrebet på grund af den pågældendes unge alder må antages at indebære.

§ 821 d. Når en mistænkt person under 14 år tilbageholdes, skal politiet snarest muligt underrette kommunalbestyrelsen med henblik på, at en repræsentant fra kommunalbestyrelsen kommer til stede. Det samme gælder, når afhøring skal ske og mistanken angår en overtrædelse af straffeloven eller et forhold, der efter anden lov kan medføre fængselsstraf. En repræsentant fra kommunalbestyrelsen skal så vidt muligt have adgang til at overvære afhøringer, der foretages af politiet.

Stk. 2. (Udelades)

Stk. 3. (Udelades)

§ 821 e. Efter anmodning fra forældremyndighedens indehaver eller fra politiet kan der beskikkes en advokat for en person under 14 år, når den pågældende efter sagens karakter og omfang må antages at have et ganske særligt behov for advokatbistand og

- 1) den pågældende skal afhøres i anledning af mistanke om en lovovertrædelse, der i almindelighed ville medføre fængselsstraf, eller
- 2) der skal iværksættes et indgreb, som efter lovens almindelige regler forudsætter, at der er rejst sigtelse mod den pågældende.

Stk. 2. (Udelades)

§ 821 f. Er der beskikket advokat for en person under 14 år i medfør af § 821 e, finder reglerne i § 729 a, stk. 2-4, og §§ 729 c og 745 c-748 anvendelse med hensyn til den beskikkede advokat.

Stk. 2. Om beskikkelse af advokat for mistænkte personer under 14 år gælder de samme regler som ved beskikkelse af forsvarer, jf. § 735.

§ 821 g. For mistænkte personer under 14 år uden en beskikket advokat finder reglerne i §§ 729 b og 729 d tilsvarende anvendelse.

§ 3

I lov om erstatning fra staten til ofre for forbrudelser, jf. lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004, som ændret ved § 12 i lov nr. 516 af 7. juni 2006, § 3 i lov nr. 711 af 25. juni 2010 og § 2 i lov nr. 412 af 9. maj 2011, foretages følgende ændring:

§ 6. Erstatning ydes, selv om skadevolderen er

- 1) ukendt eller ikke kan findes,
- 2) under 14 år eller
- 3) utilregnelig.

1. I § 6, nr. 2, ændres »under 14 år« til: »under 15 år«.

§ 4

I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1320 af 28. november 2010, som ændret bl.a. ved § 1 i lov nr. 184 af 8. marts 2011 og senest ved § 1 i lov nr. 479 af 23. maj 2011, foretages følgende ændring:

§ 118. Med bøde, jf. dog stk. 6, straffes den, der:

1)-3) (Udelades)

Stk. 2. Ved fastsættelsen af bøder for overtrædelse af § 4, stk. 1, § 5, § 9, stk. 1 og stk. 2, nr. 2-6, § 14, stk. 1 og 2, § 15, stk. 1-4, § 16, § 17, stk. 1, §§ 18-29, §§ 31-36, § 37, stk. 4, § 41, §§ 44-49, § 50, stk. 2 og 3, §§ 51-52, § 54, stk. 3-5, § 62, stk. 3, § 63, stk. 1-2, § 64, § 65, stk. 1, § 67, § 70, stk. 1 og 2, §§ 80-82, § 83 a, § 84, stk. 2, og §§ 87-88 udmåles en skærpet bøde. Der udmåles ligeledes en skærpet bøde ved overtrædelse af § 65, når overtrædelsen vedrører et køretøj omfattet af § 43, stk. 1 eller 2.

Stk. 3. Ved fastsættelsen af bøder for overtrædelse af §§ 42 og 43 skal der tages hensyn til den generelle risikoforøgelse, som den pågældende hastighedsovertrædelse medfører. Ved hastigheds-overtrædelser på motorveje med en hastighedsgrænse på 100 km i timen eller derover udmåles en skærpet bøde. Der udmåles ligeledes en skærpet bøde ved hastighedsovertrædelser begået ved kørsel med

- 1) biler med tilladt totalvægt på ikke over 3.500 kg med tilkoblet påhængsvogn, sættevogn eller registreringspligtigt påhængsredskab, herunder campingvogn,
- 2) lastbiler, hvis tilladte totalvægt overstiger 3.500 kg,
- 3) busser, hvis tilladte totalvægt overstiger 3.500 kg,
- 4) vogntog bestående af de under nr. 2 og 3 nævnte køretøjer og registreringspligtige påhængskøretøjer,
- 5) ledbusser eller
- 6) motorcykel med tilkoblet påhængsvogn eller registreringspligtigt påhængsredskab.

Stk. 4. Ved fastsættelsen af bøder for overtrædelse af §§ 42 og 43, jf. stk. 3, skal det tillige indgå som en skærpende omstændighed, hvis ha-

1. I § 118, stk. 4 og 5, ændres »jf. stk. 3« til: »jf. stk. 2«.

stigheden har udgjort 140 km i timen eller dero-
ver.

Stk. 5. Ved fastsættelse af bøder for overtrædel-
se af §§ 42 og 43, jf. stk. 3, udmåles en særlig
skærpet bøde ved hastighedsovertrædelser på an-
dre veje end motorveje, hvis hastighedsoverskri-
delsen er på 30 pct. eller derover.

Stk. 6-10. (Udelades)

§ 5

I lov nr. 184 af 8. marts 2011 om ændring af
færdselsloven (Bødeforhøjelser, obligatorisk kon-
fiskation af køretøjer ved kørsel uden førerret,
skærpelse af sanktioner for kørsel under påvirk-
ning af bevidsthedspåvirkende stoffer m.v.) fore-
tages følgende ændring:

§ 1. I færdselsloven, jf. lovbekendtgørelse
nr. 1320 af 28. november 2010, som ændret ved
§ 2 i lov nr. 1338 af 19. december 2008, § 1 i lov
nr. 716 af 25. juni 2010, § 106 i lov nr. 1537 af
21. december 2010 og lov nr. 1551 af 21. decem-
ber 2010, foretages følgende ændringer:

1. (Udelades)

2. I § 80, stk. 4, 1. pkt., § 80 b, stk. 4, 2. pkt., og
§ 81, stk. 1 og 3, ændres »15« til: »14«.

3-20. (Udelades)

1. § 1, nr. 2, ophæves.

§ 6

Stk. 1. Loven træder i kraft dagen efter bekendt-
gørelse i Lovtidende.

Stk. 2. Hvor det ved straffens fastsættelse skal
indgå som en skærpende omstændighed, at ger-
ningsmanden tidligere er straffet af betydning for
sagen, kommer afgørelser, der er truffet i forhold
til personer for handlinger foretaget inden de på-
gældende var fyldt 15 år, ikke i betragtning.

§ 7

Stk. 1. Loven gælder ikke for Færøerne og
Grønland, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. Lovens § 3 kan ved kongelig anordning
sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som
de grønlandske forhold tilsiger.